

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 30 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 158.

V Ljubljani, v ponedeljek 13. julija 1896.

Letnik XXIV.

Deželni zbor kranjski.

XIX. seja, dne 11. julija.

(Konec.)

V imenu upravnega odseka poroča dr. Tavčar o načrtu zakona glede vožnje s kolesi. Načrt zakona določa, da veljajo za vožnjo s kolesi po vseh nedržavnih, javnih cestah, kot deželnih, okrajnih in občinskih cestah, o ogibanju in prehitevanju iste določbe, kakor za vožnjo z vozmi. V obče se je torej ogibati na levo in prehitevati na desno.

Poslanca Pakiž in Zelen nasvetujeta, naj bi se kolesarji izogibali tudi lahkim vozovom, ker sicer utegnejo nastajati prepiri na cestah, ko bi se z vozovi sploh morali ogibati kolesarjem. Ta predlog je večina odklonila. Isto tako sta bila odklonjena predloga barona Wurzbacha, naj bi kolesarji sploh ne vozili po pešpotih, in posl. Hribarja, naj se iz zakona izpusti zahteva preskušnje pri kakem kolesarskem društvu ali na drug primeren način. Načrt zakona je bil vsprejet brez premembe v tretjem branju.

V imenu upravnega odseka poroča dr. Tavčar o predlogu posl. Hribarja, da naj dež. odbor poizvé mnenje c. kr. zavarovalnega urada pri notranjem ministerstvu in skuša dobiti pri c. kr. osrednjem statističnem uradu na Dunaju statistični material o točah in živinskih boleznih v vojvodini Kranjski v letih 1880 do 1895, predno prične meritorno reševati predlog poslanca Žitnika glede ustanovitve deželne zavarovalnice proti požarom, toči in živinskim boleznim. Odsek je spopolnil dotični Hribarjev predlog, da naj namreč dež. odbor skuša dobiti podatke tudi o požarih.

Posl. dr. Žitnik izjavlja, da hoče z ozirom na kratek čas in z ozirom na to, da odsek priporoča dež. odboru, naj pripravi statistične podatke tudi o požarih, odgovorjati g. Hribarju le na nekatere napade, ki so neosnovani in neopravičeni. Odgovorjati pa mu moram, pravi govornik, da ne bode mislil, kakor da mi je sapo zaprl. Ko bi hotel zavračati vse nelogične sklepe, moral bi odgovorjati najmanj jedno uro.

Gosp. posl. Hribar je v vsem dolgem svojem govoru skušal smešiti posl. Žitnika, češ, da je za svoj govor porabil govor državnih poslancev, osobito grofa Wurmbanda. — Tako očitaje je naravnost otroško, kajti vsakdo se mora dobro poučiti o važnejših vprašanjih, o katerih hoče govoriti, in gosp. Hribar svojih nepreglednih števil tudi ni izpisal iz zraka. Čemu pa se tiskajo knjige in stenografski zapisniki? In čemu je gosp. Hribar sam naglašal, da hoče imeti svoj govor v stenografskem zapisniku? Posl. Hribar je bil sam toli prijazen, da mu je dal v uporabo štiri letnike znanega Ehrenzweiga, ki z živo orijentalno domišljijo piše proti javnim zavarovalnicam ter toži o zgubi „poštenega“ dobička zasebnih zavarovalnic vsled velike konkurence. Ko pa bi šel posvetovat se k gosp. Hribarju, pravi govornik, kaj bi zvedel? On bi me sicer prijazno vsprejel, kakor je njegova navada, toda glede stvari bi me bil zavrnil: Deželne zavarovalnice delajo umazano konkurenco zasebnim zavodom, ki jedini imajo privilegij obstanka. Ti, prijatelj, si „kapucin“ in ljudski tribun, ker kot poslanec svojim volilecem pojasnjuješ idejo, napravo, ki bi bila deželi na ko-

rist; če že hočete deželno zavarovalnico, potem zavarujte samo proti toči in živinskim boleznim, kajti to zavarovanje je stava v loterijo, zasebnim zavarovalnicam pa pustite zavarovanje proti požarom, ker v tej stroki so gotovejši računi o premijah in odškodninah. To bi bil odgovoril g. Hribar. In da je gosp. Hribar pripravljen le zavarovanje proti toči in živinskim boleznim prepustiti deželam, to kaže njegov predlog, v katerem je previdno zamolčal statistične podatke o požarih.

In navzlic temu je njegov predlog poleg posl. dr. Tavčarja podpisalo šest „klerikalcev“, mej njimi tudi jaz sam, čeravno sem po mnenju g. Hribarja najbolj črn mej črnimi. To pa jasno dokazuje, da nisem izražal veselja, ker g. Hribar ni bil navzoč tedaj, ko se je o tem vprašanju sklepalo v zbornici. Sreča je le bila, ker bi se tedaj ulila čez nas ploha njegovega govora. (Sme.) Da, prisilno zavarovanje je odijozno! Toda le za tiste malomarne posestnike, ki računajo na slepo srečo, ni pa za revnejše gospodarje, ki ne zmorejo visokih zavarovalnin. Sicer pa je že sedaj vsak skrben gospodar moralno prisiljen, da zavaruje svoja poslopja. Odločno pa bi se morali ustavljati načelu, da bi vsakdo moral biti zavarovan, a zavarovanec naj bi si sam izbral zavarovalnico.

To bi bila voda na kolesa zasebne špekulacije, ki gotovo ne bilo gospodarjem na korist. Množile bi se zasebne zavarovalnice, kakor gobe po dežji; a ob enem mnogi polomi. To uči zgodovina zavarovanja.

Gosp. Hribar je trdil, da je v Avstriji mnogo uzorno urejenih zasebnih zavarovalnic.

To je istina, a s tem je tudi priznal, da jih je mnogo, ki niso uzorno urejene. Ali pa priprost človek vé, katere so uzorno urejene?

Mnogo je bilo upora ravno od strani gospoda Hribarja in njegovih somišljenikov, ko je dežela sama pričela pobirati naklado na žganje. Danes pa so vsi zadovoljni, ker vidijo veliko korist za deželo.

Gospode bode „Katoliška tiskarna“, dasi vsi odborniki delujejo brezplačno in je ves čisti dohodek odločen v podporo dobrega časopisja in knjig. Zakaj ne zaprete „Narodne tiskarne“, ki je še močnejši konkurenčni zavod? Da je „Slovenija“ propadla, temu prvi vzrok je bil ta, da se odbor ni omejil na domačo deželo itd. Prepričan sem, konča govornik, o rodoljubji gosp. Hribarja. Naj on malo zataji tudi svoje samoljubje v tem oziru ter kot veščak uredi deželno zavarovalnico. Njemu se bode to gotovo posrečilo in, če to stori, potem od čistega dobička radi naklonimo podporo za višjo slovensko dekliško šolo, gledališče itd. (Sme.) Sicer pa je, to je moja sodba, gosp. Hribar govoril kot „iudex in propria causa“. (Odobravanje na levici.) — Predlog je bil soglasno vsprejet.

V tajni seji je dež. zbor dež. uradnikom Fr. Pečniku in I. Zupancu dovolil po 100 gld. osebne doklade, ker že nad 20 let službujeta v istem plačilnem razredu, vdovi Mariji Pfeifer pa zvišal pokojnino od 350 na 450 gld., dovolil 100 gld. podpore in za njene tri nepreskrbljene otroke za letos po 50 gld. vzgojnine.

S tem je bil dovršen dnevni red.

Deželni glavar konča zasedanje z naslednjimi besedami:

Visoki deželni zbor! Dospeli smo do konca tega zasedanja, katero se je pričelo dne 28. decembra lanskega leta. Bilo je izvanredno dolgo, — mi štejem 19 sej. V teku 19 let, kar imam čast biti član visokega deželnega zbora, se je prekoračilo število sej le v zasedanju leta 1885/86, katero je štel 20 sej.

Da se je v tolikih sejah sedanjega zborovanja mnogo važnega gradiva razpravljalo in rešilo, je umevno.

Če bi hotel tudi le bolj važne zadeve naštevati, porabil bi za to mnogo časa. Z ozirom na dolgo trajno današnjo sejo, ko smo vsi že nekoliko utrujeni, bo gotovo gospodom poslancem ustrezno, če opustim tako rekapitulacijo.

Stenografski zapisniki prvega oddelka tega zasedanja so vsi že tiskani, in ko bodo tiskani še zapisniki zadnjih treh sej, doposlali se bodo čast. gosp. poslancem, kateri bodo imeli itak priliko prečitati vse obravnave sedanjega zasedanja.

Slavni odseki visokega deželnega zbora imeli so v tem zasedanju mnogo dela, katerega so marljivo in točno rešili; zato sem uverjen, da mi bo visoka zbornica radovoljno pritrdila, če izrekam vsem odsekom in njih načelnikom najtopplejšo zahvalo. (Nadaljujoč nemški.)

Če se spominjam marljivega poslovanja častitih gospodov poslancev na desnici vis. zbornice ter jim izrekam zahvalo in priznanje, ni se mi treba bati očitanja, kakor se je zgodilo pričetkom zasedanja, da prosim zveze veleposestnikov s poslanci kmečkih občin. Zahvalo in priznanje gg. poslancem na desnici mi narekuje le objektivnost, katero sem dosledno gojil od svojega vstopa v dež. zbor nasproti Nemcem v deželi. (Slovenski.)

Če sem preje poudarjal, da ne bom ponavljal važnih obravnav tega zasedanja, moram vendar omeniti zadevo, katera je visoki dež. zbor v drugem oddelku tega zasedanja najbolj zanimala. To je 1.500.000 gld. 3% državnega posojila v pomoč deželi, glavnemu mestu Ljubljani in po potresu prizadetim hišnim posestnikom.

Za pridobitev 3% posojila gre zahvala visoki vladi, državnemu zboru in raznim članom deželnega zbora, kakor tudi mestnega sveta Ljubljane.

Vsi gospodje dež. poslanci bodo pripoznali in meni enoglasno pritrdili, če izrekam vsem tem faktorjem v imenu dežel. zbora toplo zahvalo.

Zdaj, ko je pomočna akcija od strani vlade v tej zadevi dovršena, spominjati se nam je z najsrčnejšo zahvalo na prvotni izvir pomočne akcije. — Velikodušne, dobrotljive besede našega presvetlega cesarja povodom potresne katastrofe: „Deželi se mora in se bode pomagalo“ bodo v deželi kranjski vedno v najlepšem spominu ostale, ker mi vsi vemo, da za državno podporo v tako obilni meri gre v prvi vrsti iskrena zahvala našemu presvetlemu cesarju, kateremu pri sklepu letošnjega zborovanja hvaležno in zvesto udani navdušeno zakličemo:

Slava našemu dobrotljivemu presvetlemu cesarju Francu Jožefu! Slava! Slava!

Veleč. gosp. dež. predsednika prosim, naj to izjavo globoke udanosti in hvaležnosti brzojavnim potom naznani presvetlemu vladarju.

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. julija.

Pogodba z Ogersko pride po daljšem odmoru zopet na dnevni red tekom prihodnjih dni. Pred nekaj dnevi nam je naznanil brzojav, da se podajo 15. t. m. ogerski ministri na Dunaj, kjer se prične zopet razpravljati vprašanje o obnovitvi pogodbe z Ogersko. Čim dalje se zavlada razprava o tem vprašanju, tem večje ovire nastajajo na obeh straneh. Toda vse to bi se dalo odstraniti, ako bi si bili obe strani vladi bolj odkritosrčni. Avstrijski ministri potujejo v Budimpešto, ogerski nasprotno na Dunaj, sestavljajo se raznovrstni zapisniki ter menjavajo različna pisma, toda vse to provzročuje le prazno delo brez najmanjše vidne koristi ali resnega nadaljevanja. Razprava tiči vedno na enem mestu, ker nobena stran ne pokaže dovolj energije, da bi odkrito povedala svoje nazore. Kvota in določitev časa, kedaj naj se vrši parlamentarna razprava o tem vprašanju, to sta dve glavni točki, katerih se nihče ne upa dotakniti, ker dobro vé, da bi razburil svojega nasprotnika. In vendar ste obe strani kvotni deputaciji že natančno določili razmerje skupnih doneskov, ki se seveda znatno razlikujeta drugo od drugega. Vlada bi morala torej brez vsakega pomisleka zastopati stališče iz sredine parlamenta izvoljenih članov. Tega pa, kakor se kaže, neče storiti, ker ve, da bi našla prevelik upor na nasprotni strani, in torej raje čaka ugodnejše prilike. Poslednja se bode pa zelo težko našla, kajti z novim parlamentom bodo nastopile nove ovire in torej še večje nasprotje. Za avstrijske razmere je vsekako bolje, da odločuje o tej prevažni zadevi novi, odločnejši parlament.

Ministerska kriza v Italiji. Popolno nenadno je prišlo minulo soboto poročilo, da so vložili ostavko vsi člani nekaj mesecev starega Rudinijevega kabineta. Povod tej krizi je dala predloga glede vojaških preosnov. Vojni minister Ricotti je na vsak način zahteval, da se poslanska zbornica posvetuje o njegovi predlogi še v tem zasedanju ter da je vsaj načelno ne zavrže. Toda večina tovarišev mu je nasprotovala, vsled česar se je odpovedal ministerski časti. Vsled tega so vložili ostavko tudi ostali ministri, katero je kralj tudi vsprejel in ob enem naročil Rudiniju, naj sestavi novo ministerstvo. Kakor znano, je senat vsprejel imenovano predlogo s 70 proti 36 glasovom ter jo potem izročil poslanski zbornici. Ricotti je nameraval znižati število vojakov v italijanski armadi za 70.000 mož, toraj 336 stotnij ter zmanjšati konjeništvu za 36 oddelkov in topništvo za osem baterij s štirimi topovi. Ostali ministerski tovariši so bili toraj mnenja, naj se predloga odloži za jesensko zasedanje, ker se do tedaj zopet ugodneje spremenijo finančne razmere italijanske in morda ne bode treba tako znatno znižati števila vojakov, kar želi tudi večina prebivalstva. — V zbornici so poslanci nestrpnost pričakovali rešitve. Do jednajste ure je nameravala vlada naznaniti samo odstop ministrov Ricottija in Perazija, toda vsled pritiska tovarišev Colombo in Carmine je naznanil naposled Rudini, da odstopi celo ministerstvo. Zbornica je nato zaključila zasedanje za nedoločen čas, senat pa do prihodnjega torka. Do tedaj se meni namreč, da bodo že imenovani novi ministerski člani.

Osvoboditev italijanskih vjetnikov. Človekoljubni korak sv. Očeta in gospejnega odbora v Rimu je zadel s prezgodnjo smrtjo vrlega duhovnika grofa Werszoveca hud udarec. Sv. Oče je izrekel gospem omenjenega društva odkritosrčno sožalje ter brzojavnim potom naročil monsig. Macariju, naj s svetom in dejanjem podpira vodnike karavane, kateri je načeloval umrli grof. Tudi ministerski predsednik Rudini se je umrlega spominjal v zbornici z zelo toplimi besedami. Rekel je mej drugim, da bode velika ljubezen, katero je izkazal požrtvovalni duhovnik Italiji, akoravno ni njegova domovina, napolnila prebivalstvo z neizbrisljivo hvaležnostjo. Akoravno odposlanstvo ne bode trpelo vsled smrti velike škode pri posredovanju glede osvoboditve vjetnikov, vendar je zelo ovirana nadaljna rešilna akcija.

Razmere na Kreti se po poročilih grškega konzula bližajo k izboljšanju. Poroča se namreč, da so krščanski poslanci obljubili prisostvovati narodnemu zborovanju, ki se vrši po sedanjih določilih 14. t. m. v Kaneji. Svoje zahteve so voditelji uprave sedaj toliko omejili, da zahtevajo poleg priznanja kalepške pogodbe samo garancijo evropskih poslaničkov in pa to, da mora sklepe narodne zbornice potrjevati ali odkloniti krščanski guverner in ne turški

sultan, kakor je bilo dosedaj v navadi. Vendar so pa izjavili vsi zastopniki, da čakajo na odgovor turške vlade le teden dni, in ako do tedaj ne dobe odgovora, odpotujejo v svoje pokrajine in odlože vso odgovornost za eventualne posledice. Vstaši ostanejo do določenega časa v sedanjih postojankah, da so pripravljeni za vsak slučaj.

Umetnost.

Domača umetnost!

Umetni slikar g. Anton Cej v Novem mestu je napravil za neko župno cerkev na Dolenjskem sliko sv. Družine, katero si občinstvo lahko ogleda te dni pri Kollmannu. Umetnik Anton Cej je priden, soliden in ponižen, ves vnet za svoj poklic in zlasti veselo napreduje, odkar se je vrnil s svojega potovanja po Italiji. Pokazal je to tudi na razstavljeni sliki.

Po želji naročnikov se je strogo držal Ivan Zajčevega reliefa v lavretanski kapeli pri frančiškanih v Ljubljani, katerega posnetek je prinesel „Dom in Svet“ v 12. številki lanskega leta. Slikar je imel težavno nalogo kiparsko delo prenesti na slikarsko polje. Reči moramo, da je umetnik ravno v tem pokazal svojo spretnost. Z dobro premišljenimi odsevi je zbrisal zadnje sledove mrtve snovi, kateri se pri še tako dobrem kipu ne dajo utajiti. Najbolj je umetnik pogodil Marijo, manj srečen je bil pri detetu Jezusu, ker je pri ustih opaziti mal skrit nedostatek, kateri bo pa izginil, ko bo slika na svojem mestu.

Sila veliko je namreč na tem, kako občinstvo sliko opazuje, in naročniki slikarskih del naj ne zamude umetnika obvestiti o tem, kje bo slika stala, kako visoko nad opazovalčevim očesom, kako bo osvetljevana. Najboljša slika na nepripravnem kraju, na nepripravi svetlobi izgubi ves utis.

Priznati pa moramo, da je kolorit na tej sliki tako lep in tako prikupljiv, da najstrožja kritika ne more več zahtevati od umetnika. Najta vesel uspeh umetnika spodbuja k pogumnemu napredovanju.

Sveti Jožef hišni oče pri svojem rokodelstvu, Marija preblazena devica mati in gospodinja sv. Družine pri preji, dete Jezus, biser sv. Družine, na katerega se skrbno ozirata roditelja, pa umno čita sv. knjigo. To je predmet te slike oziroma Zajčevega reliefa, vrejen prav v smislu škofovega lista, kateri priporoča take slike sv. Družine, na katerih jo vidimo pri delu. Vsi trije člani sv. Družine imajo pri imenovanem reliefu najprimernejše delo. Sveti Jožef je pri svojem tesarskem delu, Marija pri preji, pri tistem delu, katero sveto pismo najbolj povdarja pri modri ženi, in tudi dete Jezus ima tako delo, katero se za večvečeno božjo Besedo, božji razum, najbolj spodobi, namreč delo z umom, učenje. V tem biva prednost te slike pred umetninami jednake vrste. Ali je primerno delo za božjega sina, če drži Mariji motvoz, da Marija vije klopčič? ali je primerno, da se božje dete igra in dela male križce (slika sv. Družine v katedrali v Premyslu)? Igralo se je pač dete Jezus, pa značilno delo to ni za božjo Besedo. Bolj primerno je, če Jezus mladenič pomaga sv. Jožefu pri tesarskem delu, vendar ne tako, kakor učenje, in tudi slika utegne trpeti na umetniški vrednosti, če dve osebi isto delata, ker obe zgubljata svoj individualni pomen, trpi jednota in raznolikost, somerje in ravnotežje v sliki. Te vrste slike imajo najboljši namen, da bi pokazale Izveličarjevo neumljivo ponižanje, pa umetnik mora oblažiti njegovo ponižanje tako, da ne trpi njegovo božje veličastvo. Vsem tem pomislekom se je umetnik izognil s tem, da je dal tudi božjemu detetu najprimernejše delo: učenje. In to je tudi v svetem pismu najbolj utemeljeno, ker nikjer ne beremo, kako je Jezus znal tesarsko delo, pač pa kako je v svojem dvanajstem letu znal pisma razkladati.

In poniževanje božjega Sina, ali ni že s tem dosti izraženo, da sploh biva v tesarjevi hiši in tudi to bi lahko oprli s svetim pismom, ker Judje Izveličarju ne očitajo tega, da je sv. Jožefu pomagal tesati, ampak, ker je bil tesarjevega rodu, „tesarjev sin“. In kedo nam brani, da si mislimo, da bo božje dete po končanem učenju, poslušno pobralo trske in oblanice, ki padajo raz tesarski stol na tla, ter dalo s tem mladini najlepši vzgled ozir dveh najvažnejših dolžnosti mladine: učenja in ponižne pokorščine. To je bilo skorej treba opomniti, ker se ozir podobe sv. Družine skorej malo premalo oziramo na pripombo v škofijskem listu.

Predavanje v muzeju Rudolfinum.

V četrtek 9. t. m. je gospod kustos Müllner jako zanimivo predaval o izkopinah in najdbah pri stavbi nove hiše gospoda Ravniharja v Spitalskih ulicah. Temelji za novo zgradbo so se položili 3 metre globoko, in v ti globini našla prvotna plast rudečega gramoza; kar je nad njo ležalo, je poznejše nanošeno oziroma ostanek nekdanjih bivališč, katera so bila po ognju pokončana.

Prva stanišča so bila lesena, in so stala na hrastovih kolih, ki so bili 1½ metra globoko v zemljo zakopani; vrhi kolov so bili ogoreni in okoli njih so ležali ogorki lesa, iz katerega so bile bajte napravljene. Okoli kolov je bila nasuta črna plast, v kateri so se našle razne stvari. Zelezje, n. p. podkove, ključi, ostroge iz XIV. stoletja, črepinje majolk in piskrov, tudi ostanki krasno izdelanih steklenih kupic benečanskega izdelka. Ena kupica je bila še cela, le dno je izbito. Lončene posode so zelo sedanjim domačim podobne. Kak meter višje nad to plastjo je druga plast nekega poznejšega pogorišča. — Ta druga hiša je bila zidana, to se spozna iz tega, ker leži v pogorišču mnogo mavte, kamenja in opek. V imenovane plasti so usajeni glavni zidi zdaj podrte Ravniharjeve hiše, katera je bila zidana okoli leta 1500. Našli so se namreč novci, kateri dokazuje čas, in sicer v najnižji plasti sledeči:

Novec republike Verone leta 1167—1250, dalje novci iz XIII. stoletja, novci beneškega duca Andreja Dandula 1343—1354. Novec Alberta bavarskega, kovan za Monakovo, umrlega leta 1460, in novci Leonharda Goričana 1454 do 1500.

V mavti podrte hiše je bil vzdign novci cesarja Sigismunda, očeta Maksimilijana I., ki je vladal 1439—1496, kod dokaz, da je bila hiša okoli 1500 zidana.

Dalje je bil najden novci Andreja Avstrijskega, kovan za samostan Murbach v zgornji Alzaciji. Iz poznejših časov so se našli benečanski novci, goriški soldji, petnajstica Leopolda I. 1658—1705, groš Friderika Braniborskega I. 1751 in slednjič groš cesarja Ferdinanda 1835—1848. Te najdbe dokazujejo resničnost zgodovinskih poročil o zgodbah naše stolice. Poroča se nam, da je vsa Ljubljana pogorela trikrat v XIV. stoletju, namreč leta 1361, 1371 in 1386. Ostanki teh požarov so spodnja plast s starejšimi novci. Ostanki kažejo, da so bile hiše lesene. Leta 1484 se je rotovž preselil iz Starega trga na sedanje mesto, in brž ko ne so se zdaj tu gradila poslopja, katera so zopet leta 1493 pogorela. Ostanke tega požara nahajamo v zgornji plasti, katera je le kakih 30—40 cm. pod vrhom. Na to se je stavila okoli 1500 nova hiša, katera se je zdaj po potresu morala umakniti. Za to hišo stoji v Ribjih ulicah druga hiša, tudi last gospoda Ravniharja, v katero je od drugod prenešen grb Boscha uzidal, ki kaže letnico 1528.

Mislilo se je, da je ta hiša bila ona, o kateri Primož Trubar pripoveduje, da je v nji stanoval leta 1562, ali ko je bilo treba tudi zid hiše gospoda Kleina podreti, so se v Kleinovem zidu našli uzidani kosi lepo izdelanega vodnjaka, kateri so okrašeni in kažejo grb Boscha s napisom CRAS in letnico 1528. Hiša, v katerej je tedaj Trubar bival in se z deklami prepiral, je sedanje posestvo gospoda Kleina. Gospod kustos Müllner je svoje razprave ilustroval s slikami, ki kažejo najdene plasti, načrt podrte hiše in sliko stare krčme v gotičkem zlogu. Zelo zanimivo je bilo slišati, da se je pod zidovjem hiše našlo mnogo stopljene rude, ki je čisto enaka onim ostankom, ki se nahajajo na krajih, kjer se je na privitivni način pod plavži topilo železo. Soditi bi se celo dalo, da so tu tudi v malih pečicah — Rennherde ali windische Feuer, kakor jih listine imenujejo — okoli XII.—XIV. stoletja železo izdelavali.

Gospod kustos je dalje govoril o prebivalstvu Ljubljane v srednjem veku. Iz starih zapisnikov se vidi, koliko je sem dospelo ptujcev iz Nemčije in Laškega. Po kupčiji obogateli so hrepeneli po plemstvu, tako da se leta 1796 v Ljubljani nahaja 54 premožnih plemenitih rodbin.

Izmed več sto laških priseljencev so bili najbogatejši Zojzi, nekdanji Gioja. Obogateli so po kupčiji z železom tako, da je oče Žiga Zojza Michel Angelo več ko milijon zapustil, dasi je kot reven komis prišel v Ljubljano.

Drugi vir za bogastvo Ljubljane je bila kupčija

z žitom, katero se je po Savi prevažalo v Ljubljano in potem naprej prodajalo celo na Laško. Kakošna je bila kupčija v Ljubljani kažejo uradne številke. Rajni dr. Costa, nekdanji načelnik mitninskega urada na Bregu pripoveduje, da se je ondi vsako leto mitnina plačevala za dva milijona vagonov različne robe, katero so dovažali in odpeljavali s 1000 parizari 900 ladij in 35 navadnih voz z dvema konjema. Vse to življenje je bilo končano po železnici in Ljubljana je postala mirno, tiho mesto, v katerem je danes tretjina prebivalcev gazistov, ki žive od letne plače.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 13. julija.

(Najvišje naznanilo.) Dež. predsedniku kranjskemu došel je od cesarjevega generalnega pribočnika grofa Paar brzojav, v katerem ta naznanja, da je cesar z zadovoljstvom vzel na znanje izjavo neomejene vdanosti in hvaležnosti, s katero je deželni zbor kranjski letos završil svoje zborovanje.

(Javen shod sloven.-katol. delavskega društva pri Ferlinču) se je završil včeraj popoldne zelo sijajno. Napolnjen je bil obširni prostor do zadnjega kotička in vkljub veliki vročini so vstrajali poslušalci do zadnjega. Vrlo zanimiv je bil prvi govor g. dr. Kreka o vprašanju, ali je vera privatna stvar? Govornik je s temeljitimi besedami dokazal, kako ničevna je ta socijalno demokratična trditev, in ovrge vse mogoče nasprotné ugovore. Nad jedno uro trajajoči govor je moral vsakega navzočega temeljito prepričati, da vera je in ostane javna in poglavitna stvar. Nadaljni točki dnevnega reda, namreč volitev v peti skupini in zavarovanje za starost, so dotični govorniki temeljito in poljudno razpravljali v občno zadovoljnost navzočih poslušalcev. Soglasno se je vsprejela resolucija na deželni zbor, naj kar najhitreje proučava vprašanje glede zavarovanja za starost za vse delavske stanove. Omenjalo se je konečno tudi zadnje zaroke mej absolutno-narodno in socijalistično stranko na Virantovem vrtu ter se naglašalo, da se mora vsak dobromisleči človek z največjim studom obrniti od takih voditeljev. S trikratnim slava-klicem na sv. Očeta in presvetlega cesarja je zaključil podpredsednik tri ure trajajoči shod. Društveni pevci so nato završili slavnost z navdušenim petjem delavske himne. Konečno pripomnimo še, da je podpredsednik opetovano pozivljaval navzoče nasprotnike koaliranih strank, naj javno povedo svoje mnenje in ugovarjajo posamnim govornikom, toda nihče se ni oglasil za besedo.

(Iz Dobernič) 12. julija: Dne 11. julija se je začelo oblačiti, grometi in treskati; bližala se je huda ura. Toča je prihrumela in pobila grozdje v gori Šmaver, do polovice gore je vse zdrobila. — Ubogi ljudje, komaj so letos čakali trgatve, ker je prav lepo kazalo, a v 5 minutah uničilo jim je ves up in trud.

(Iz Vipave) 11. julija: Čudno jutro to! V zraku je polno vodenih soparov, tako, da se svitli solnčni žarki lomijo v njih ter slikajo na obzoru dve krasni mavrici. — Vse to nam daje slabo slutnjo. Pa česar smo se bali, zgodilo se je. Okolu poludne zagrmí gori nad Lozicami in tam nekje ob Ščavnu. Ozračje silno soparno, jame se vsled naglo nastalih ledenih vetrov hitro hladiti in predno preteče pol ure, začne se vsipati pogubonosna toča. Uničen je vinski pridelek in drugi sadovi, kakor čujemo v fari šentvidski; silno zdelani, da skoro uničeni so pa tudi vinogradi na Gradišči, kakor smo se sami prepričali. — Jedno željo tu imamo: Za letos odpustite nam davke!

(Iz Velesovega.) Ogenj. — Kakor je bilo že v „Slovenču“ povedano, bil je tu 1. t. m. velik naliv. Mej dežjem je bila toča, katera je tudi po našej fari mnogo škode napravila. Visoka lepa žita je potlačila, druge pridelke več ali manj uničila. Pa vse to bi ljudje lažje pozabili, ako ne bi prišla za to nesrečo druga nesreča. Dne 7. t. m. bilo je posebno lepo vreme. Ljudje so bili vsi po polji in senožetih. Najedenkrat nastane v Praprotni Polici, katera vas je dobre četrt ure oddaljena od Velesovega, ob 3/5. uro popoldne velik požar. V največji nevarnosti je bila vsa vas. Pogorele so tri hiše z vsemi stranskimi poslopji vred do tal. Na pomoč so prihiteli iz

Luž in iz Cerkelj z brizgalnicama. Vode so imeli dosti in to je bila sreča, kajti na Polici so večkrat posebno v poletnem času brez vode. — Zgorelo je jedno tele, jeden vol, jedna krava ter trije prašiči. Škoda se ceni na več tisoč gld. Domači fant se je tako poškodoval, da bo le težko okreval. Gasilci so bili jako pridni. Mej drugim je pohvalno omeniti g. župana Barleta iz Luž, kateri je neutrudljivo delal ves čas. Nadalje g. župana Vavka iz Cerkelj in g. A. Kmets, nadučitelja v Cerkljah. Orožniki iz Cerkelj in iz Senčurja so storili vsak svojo težavno dolžnost. — Tu se je ob jednom pokazalo, kako potrebni smo požarne brambe.

(Poštni in brzojavni urad v Krškem) slušbuje od 10. julija do 15. avgusta cel dan.

(Strela.) V Kompoljah dobrepoljske fare je 11. t. m. ubila strela Jožefa Hrena na njivi. Obžgan je bil od strele po životu in vsa obleka je na njem zgorela. — Skoraj ob tistem času je na Osolniku, občine turjaške ubila strela neko žensko.

(Razpisana služba.) Razpisuje se mesto poštnega odpravnika pri c. kr. poštnem uradu v Trebelnem (okr. glav. krškem) proti pogodbi in kaveiji 200 gld. Letna plača 150 gld., uradni pavšal in za vsakdanjo pešpošto Trebelno-Mokronog in nazaj 120 gld. — Prošnje v teku treh tednov na poštno in brzojavno vodstvo v Trstu.

(Razpisane učiteljske službe.) Na ljudski šoli v Srednji vasi mesto družega učitelja. Prošnje do 7. avgusta okr. šolskemu svetu v Radovljici. — Na deški šoli v Skofji Loki mesto petega učitelja. Prošnje do 31. julija okr. šolskemu svetu v Kranju. — Na dvorazrednici v Loškem potoku mesto družega učitelja. Prošnje do 1. avgusta okr. šolskemu svetu v Kočevju. — Na jednorazrednici v Olševku mesto učitelja. Prošnje do 31. jul. okr. šolskemu svetu v Kranju.

* * *

(S Koroškega) dne 10. julija: Minulo nedeljo je imel nemški „volksverein“ shod na Mostiču. — Prišli so kolovodje nacionalne stranke in precej kmetov. Govornika dr. Lemiš in posl. Černik sta razvijala nemško-narodni program. Glavna točka le tega je menda, da na vso moč in surovo pobijajo „klerikalce“. — Odgovarjala sta s konservativne strani prav dobro gg. baron Manndorf in dr. Frankl. Shod se je zvršil mirno. — Posl. Pernerstorfer, ki se je menda zelo prikupil, rogovili sedaj po Koroškem. Govoril je na shodih v Št. Vidu, Beljaku in Celovcu. — Kat.-polit. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem zboruje v nedeljo dne 19. t. m. v Št. Ilju ob Vrbskem jezeru.

* * *

(Iz Črnič pri Gorici) 11. julija. Veliko se trudijo č. duhovniki po naši goriški okolici, da bi odpravili javni ples, ravno tako bičajo to grdo razvado vsi pošteni časniki, a vse zaman! V zadnjem času smo nekoliko pozabili na mnogovrstne izgrede, ki so se pojavljali pri takih prilikah, a lani in letos so prišli zopet na dnevni red, seveda v največjo kvar mladine in sramoto prirediteljev samih. — Lansko leto je bil iz starešinstva izključen odbornik in podžupan I. P., ker je brez županovega dovoljenja batujskim fantom dovolil javen ples, in je njegovo mesto zasedel F. K., ki je bil najhuji protivnik dovolitvi javnega plesa v Batujah. Ta je pa letos pokazal, da je bilo njegovo protiviljenje samo hinavstvo. Sam se je namreč vdeležil javnega plesa pri zgoraj imenovanem I. P. in pri ti priliki tudi padel, kakor je dolg in širok. Tako je toraj mišljenje novega podžupana in tako se spolnjujejo sklepi ob priliki dveh misijonov v zadnjih štirih letih, ko so vsi občani slovesno obljubili, da po moči delajo zoper moralično in fizično škodo našega naroda. To si bomo zapomnili pri volitvah, ki jih imamo predurmi. Na srce polagamo Selancem in Batujcem, naj ne poslušajo zakrinkanega L. I. in naj zbirajo po lastnem prepričanju poštene, nesebične, neodvisne in sploh moze krščanskega značaja. —o—o—

(Razmere na primorskih državnih železnicah.) Iz Istre se nam piše: Dne 27. junija t. l. poslal sem na železniško postajo v Buzet v Istri neko pošiljatev z naslovom N. N. postaja državne železnice Skofjaloka. A postajenačelnik v Buzetu ni hotel sprejeti z opazko, da postaja Skofjaloka ne pozna in da je ni najti v prometnem tarifu. To se mi je tako

čudno zdelo, da sem se koj pritožil na c. k. prometno vodstvo v Trstu, ker nisem mogel verjeti, da bi bile te prometne tarife tako netočne. A c. k. vodstvo mi je odpisalo, da se ime „Skofjaloka“ v istini ne nahaja v reglementskih določbah tarife in da je postaje načelnik prav storil, da ni sprejel. To ime je toraj železnici nepoznato; železnica pozna samo Bischofslack. — Naj bode omenjeno, da je bil naslov popolnoma razločno in pravilno napisan, a žel. vodstvo odgovarja med drugim: Es ist übrigens im eigenen (ne eigenen) Interesse des Versenders die Adresse am Frachtbriefe deutlich und genau anzugeben, um Irrthümer zu vermeiden, denn die Eisenbahn haftet nicht für die Folgen, die sich aus unrichtigen, ungenauen oder unvollkommenen Angaben im Frachtbriefe ergeben könnten. — Slovensko ime Skofjaloka je potem takem unrichtig, ungenau ali unvollkommen, zaradi tega se smejo pošiljatev s slovenskim naslovom vračati. Richtig, genau ali vollkommen (prav, točno ali popolno) je tedaj samo nemško ime Bischofslack i. t. d. Kranjski Slovenci posebno škofjeloški, ali ste čuli! Vaša slovenska krajevna imena niso prava. Slovenci in sploh Slovani ne moremo občeovati z železnico, dokler se nemški ne naučimo; saj ne znamo niti naslova storiti. To dokazuje ravno ta slučaj. Ker mi ni bilo znano, moral sem naslov predelati in vnovič odposlati. Med tem je preteklo deset dni in narastlo 72 kr. skladnine (Lagergeld). Prejemnik se ni zastonj jezil in pisaril, plačal bode 72 kr. skladnine, jaz pa sem oškodovan toliko, da morda zgubim odjemnika in sem moral namesto enkrat, dvakrat poslati na žel. postajo, ki je oddaljena nad 6 ur od nas. Tako škodo mora trpeti Slovenec, ki ni vedel, da Skofjaloka se zove edino prav le „Bischofslack“.

Društva.

(Bolniška blagajna mojstrov) je imela včeraj dopoldne v mestni dvorani izvanredni občni zbor, pri katerem se je razpravljalo o podpori biciklistov, ki se poškodujejo pri vožnji. Sklenilo se je, da kolesarji v takem slučaju nimajo pravice do podpore. Konečno se je vsprejel tudi dostavek, da se mora vsak član v slučaju bolezni v teku treh dni zglasiti pri predsedniku.

Telegrami.

Celje, 13. julija. V velikem posestvu okrajnega zastopa so slovenski narodni kandidatje voljeni s sedem in štiridesetimi glasovi soglasno. Nasprotniki so hodili samo gledat, ker pa ni bilo zanje nobenega upa, so odšli, ne da bi bili oddali svoje glasove.

Bludeno, 13. julija. Naučni minister je nadzoroval včeraj tukajšnje šolske zavode ter se odpeljal ob 1/3. uri čez Inomost na Dunaj.

Pariz, 13. julija. „Agence Havas“ poroča iz Aten: Glavne zahteve narodne skupščine obstoje v nastopnem: Imenovanje krščanskega guvernerja z odobrenjem Grške in pod poroštvom velevlastij; narodna jednakopravnost v vseh civilnih in vojaških zadevah; uvedba pravičnega volilnega sistema, ustanovitev kasacijskega dvora v Kaneji, popolno poroštvo velevlastij, da se vse to izvrši.

Bruselj, 13. julija. Pri včerajšnjih ožjih volitvah v poslansko zbornico so v Bruselju in Antwerpnu zmagali na vsi črti katoliški volilci. Ministerstvu je s tem zagotovljena večina 60 glasov.

Rim, 13. julija. Papež je vsprejel včeraj opoldne v avdijenci avstro-ogerskega poslanika grofa Rovertero, ki nastopi kratek dopust.

Carigrad, 13. julija. V okolici Rethymno so se pojavili novi boji. Mohamedani požigajo vasi celo v onih krajih, v katerih je nastanjeno vojaštvo.

Madrid, 13. julija. Uradna poročila iz Kube poročajo, da so bili vstaši zopet premagani v dveh bojih ter izgubili 20 mož. Nekateri so se brezpogojno vdali španjskim oblastvom.

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,

Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Za slabotne

bolehave v led pomanjkanja krvi in na živcih, blede in slabotne otroke; izvrstnega okusa in preizkušene učinka je

železnato vino lekarja Piccolija v Ljubljani (Dunajska cesta) priporočeno od mnogih zdravnikov. — Pol literska steklenica velja 1 gld., pet pol literskih steklenic gld. 4.50. (122 50—21) 2

Umrli so:

11. julija. Karolina Jeršek, železničnega sprevodnika hči, 6 let, Kolizej, škariatica pri davici.

Tržne cene v Ljubljani

dné 11. julija.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 80	Špeh povojen, kgr.	— 66
Rež,	7 —	Surovo maslo,	— 80
Ječmen,	6 —	Jajce, jedno	— 2
Oves,	7 —	Mleko, liter	— 10
Ajda,	7 80	Goveje meso, kgr.	— 64
Proso,	6 60	Telečje	— 58
Koruza,	5 50	Svinjsko	— 66
Krompir,	2 90	Koštrunovo	— 36
Leča, hktl.	12 —	Piščanec	— 45
Grah,	12 —	Golob	— 18
Fižol,	10 —	Seno, 100 kgr.	1 96
Maslo, kgr.	— 90	Slama, 100	2 14
Mast,	— 68	Drva trda, 4 kub.m.	6 20
Špeh svež,	— 64	„ mehka, 4 „	4 60

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
11	9. zvečer	738.1	19.3	sl. jvzh.	del. oblac.	
12	7. jutraj	737.9	17.3	sl. jug	oblačno	1.6
	2. popol.	737.0	27.2	sr. jvzh.	jasno	
12	9. zvečer	736.6	22.2	sl. svzh.	jasno	
13	7. jutraj	737.4	18.1	sl. jvzh.	skoro jasno	0.0
	2. popol.	735.9	27.9	sr. jvzh.	jasno	

Srednja temperatura sobote 20.1°, za 0.4° nad normalom.
Srednja temperatura nedelje 22.2°, za 2.5° nad normalom.

St. 19.035.

Razglas.

Podpisani magistrat opozarja na ukaz z dné 22. decembra 1852. l., štev. 5662, oziroma z dné 12. maja 1891. l., štev. 9280, in z nova določa, da se je strogo ravnati po njem.

Ukaz slôve:

Prepovedano je:

1. nesnago, kakoršnokoli na ulice, trge in v kote iztresati, izlivati ali napeljavati;
2. perilo, krzna in kože obešati na ulicah in mestnih trgih, posebno na držaje ob bregu Ljubljane.

Nadalje je prepovedano na javni cesti, na vratih, oknih in balkonih proti javni cesti ali proti javnim nasadom prezračevati in stepati posteljno opravo, žimnice, preproge, cunje itd.

Prestopek teh prepovedi kaznuje se po § 7. ces. naredbe z dné 20. aprila 1854. l., štev. 96, drž. zak., z globo od 1 do 100 gld., ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 17. junija 1896.

476 3—3

Naznanilo.

Na državni cesti med Ljubljano in Vrhniko našel je nekdo **večjo svoto denarja**. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi pri podpisnem županstvu.

Županstvo na Vrhniki,

dné 12. julija 1896.

G. V. Jelovšek,

župan.

502 3—1

Restavracija na južnem kolodvoru v Ljubljani.

Zahvaljujé se za tekem 25 let kot restavratér v Ljubljani mi izkazano naklonjenost in zaupanje, usojam se uljudno naznaniti prečastiti duhovščini in slav. občinstvu, da mi je **slav. ravnateljstvo južne železnice poverilo meseca maja vodstvo**

503 2—1

restavracije na južnem kolodvoru v Ljubljani,

katera je bila pred kratkim popolnoma prenovljena, **restavracijski vrt**, največji v Ljubljani, pa povsem novo opravljen; v njem je prostora za 1000 oseb. Izborna razsvetljava z žarnicami. Ob vsakem času **sveže gôsko marčno in izvirno plzensko pivo** neposredno od soda, **najboljša namizna in obedna vina**, velika izbira vsakovrstnih **tu- in inozemskih vin v steklenicah**, **desertnih in penečih se vin** (šampanjcev itd.), **priznana izborna kuhinja**. Primerne nizke cene, točna, prijazna in pozorna postrežba.

K mnogoštevilnemu obisku najuljudneje vabi

Iv. Hafner, železnični restavratér.

Dunajska borza.

Dné 13. julija.	
Skupni državni dolg v notah	101 gld. 85 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 95
Avstrijska zlata renta 4%	123 50
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	101 20
Ogerska zlata renta 4%	122 85
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	99 70
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	967 —
Kreditne delnice, 160 gld.	360 25
London vista	119 75
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 77 1/2
20 mark	11 73
20 frankov (napoleonor)	9 52
Italijanski bankovci	44 45
C. kr. cekini	5 65

Dné 11. julija.	
4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	144 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	156 25
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	189 50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 35
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139 50
Dunavske vravnave srečke 5%	126 75
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107 50
Posojilo goriškega mesta	112 —
4% kranjsko deželno posojilo	— —
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 25
Prioritetne obveznice državne železnice	223 75
„ „ južne železnice 3%	170 25
„ „ južne železnice 5%	128 80
„ „ dolenskih železnice 4%	99 50

Kreditne srečke, 100 gld.	198 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	— —
Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gld.	18 —
Rudolfove srečke, 10 gld.	22 50
Salmove srečke, 40 gld.	70 —
St. Genois srečke, 40 gld.	69 —
Waldsteinove srečke, 20 gld.	61 —
Ljubljanske srečke	22 —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	156 50
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v. 3395	— —
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	411 —
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	102 50
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	61 —
Montanska družba avstr. plan.	79 80
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	159 —
Papirnih rubljev 100	126 62

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri trefljanjih, pri izkrebanju najmanjšega dobitka.
Kalantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.